

DIVADELNI-NOVINY.CZ

1. Zemřel Miloš Horanský

07.01.2023 divadelni-noviny.cz - Velká Bytča, Československo Praha

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** divadla; ostravského; Státního

Divadelní noviny Zprávy Miloš Horanský 14. 5. 1932 Velká Bytča, Československo – 7. 1. 2023 Praha

Básník, spisovatel, divadelní režisér, pedagog a příležitostný herec. Od roku 1997 profesor.

Narodil se v malém slovenském městě kousek od Žiliny. Jeho otec byl berní úředník. Na Slovensku však nestrávil dlouhou dobu. Když se vlády zmocnila Hlinkova slovenská ľudová strana a v roce 1938 vyhlásila samostatnost, začaly být velmi aktivní tzv. Hlinkovy gardy, které se podílely i na perzekuci Čechů a Židů. A protože pamětníkův otec pocházel z Kroměříže, týkaly se tyto násilnosti rovněž jeho rodiny. V šesti letech se tak celá rodina odstěhovala ze Slovenska do tatínkova rodného města Kroměříže, kde prožil druhou světovou válku. Po absolvování obecné školy a gymnázia (maturoval roku 1950) vystudoval v letech 1950-1954 divadelní režii na pražské DAMU a brněnské JAMU, kde absolvoval inscenací hry A. N. Ostrovského Pozdní láska./Více o jeho životě zde./

Po skončení školy dostal první režisérské angažmá v Beskydském divadle v Novém Jičíně, poté pokračoval do Slezského divadla v Opavě a do **ostravského Státního divadla**. Čtvrtým angažmá v řadě bylo pražské Divadlo E. F. Buriana.

Po roce 1968 nesměl jistý čas pracovat v profesionálním divadle. V letech 1970-1973 spolu s Františkem Hrdličkou a Zdenou Bratřovskou spoluvytvářel experimentální Bílé divadlo.

Po nějaké době se mu podařilo získat profesionální angažmá v Západočeském divadle v Chebu, kde se dokonce stal uměleckým šéfem. Zanedlouho mu ale jeho divadelní činnost pozastavila vážná autonehoda, která se mu stala, když se vracel domů z premiéry. Ušnul mikropánkem, naboural do stromu, doslova bojoval o život. Po dlouhé rekonvalescenci nastoupil do svého nejdelšího angažmá – deset let strávil ve Státním divadle F. X. Šaldy v Liberci, kde opět byl i uměleckým šéfem. Poté pracoval v Divadle Jaroslava Průchy v Kladně a v Městských divadlech pražských, kde byl v letech 1991-1993 uměleckým šéfem Divadla ABC. Spolupracoval ale i s mnoha dalšími divadly v Praze i mimo ni.

V osmdesátých letech byl na krátkodobých divadelních studijních pobytech v Moskvě, Jerevanu, Lenigradu, Berlíně, Novém Sadu, Vratislavi, Paříži a Londýně.

Jako režisér spolupracoval od roku 1960 i s Čs. rozhlasem na inscenacích rozhlasových her, literárních pásem, povídek, poezie i vlastní básnické tvorby. Poezii inscenoval též v pražské Redutě (1964), v Divadle Na zábradlí (1966), v divadle poezie Ve věži na Mělníku (1969, 1988), v poetické kavárně Viola a v Lyře Pragensis (1980, 1991).

Od roku 1991 vyučoval na pražské DAMU (docent 1993), v letech 1994-1997 byl jejím děkanem. Roku 1997 byl jmenován profesorem. V letech 1990-1991 byl v Divadelní obci místopředsedou sekce Slovo.

Byl aktivní téměř do konce svého života. V posledních letech režíroval v pražských divadlech Viola a Studio Hrdinů. Spolupracoval i s Divadlem Kámen (zde).

Kromě divadelní činnosti také psal, a to zejména básnické sbírky. Publikoval od roku 1960. Verši a recenzemi poezie i prózy postupně přispíval do Červeného květu (Ostrava), Hosta do domu, Tvorby, Kultury, Průboje (Ústí nad Labem), Acta scaenographica, Svobodného slova, Lidové demokracie, Literárních novin, Světové literatury, Divadelních novin, Scény, Tvaru, Dramatického umění, Lidových novin, Práva aj.

Proslavila jej především protiokupační básnická skladba Ruce Goliášovy, vzniklá těsně po 21. srpnu 1968. Protože ale pro její publikování použil pseudonymu Jan David, do roku 1990 se nevědělo, kdo je jejím skutečným autorem. Publicitu získala tato báseň zásluhou redaktora Pavla Kohna, který ji od konce šedesátých let několikrát vysílal na rozhlasové stanici Svobodná Evropa. Horanský se k jejímu autorství přihlásil teprve poté, kdy ji Kohn vydal knižně (1990). Pod jeho vlastním jménem byla pak uvedena Čs. televizi (1991, režie Zdeněk Potužil) a v pořadu Violy (1991), který Horanský režíroval a v němž spolu s Vlastou Chramostovou recitoval. V roce 1990 vytvořil a časopisecky publikoval (Tvar 1990, č. 35) pendant k této skladbě nazvaný Ruce Davidovy, v němž reflektoval revoluční události roku 1989.

Jako autor byl celoživotním "poetou doctusem" (vzdělaným, učeným, erudovaným básníkem), v jehož verších rezonovala jak lidová poezie barokizujícího typu, tak zejména poetika Františka Halase, později i Josefa Palivce. Vyznačoval se též velkou oblibou hraní si s jazykem a vytvářením novotvarů.

Ve sbírkách ze sedmdesátých a osmdesátých let (Amenkámen, Pálení hlíny, Tykavka, Textamenty) porušoval původní rovnováhu výrazu s nadsmyslovostí a v jeho poezii postupně nabývala stále větší převaha intelektuálního pólu jeho textů. Přineslo to s sebou nejen posílení meditativnosti, ale také odtažitost pojmenování a určitou strojenost životních postojů. V proměnách autorovy lyriky se jako nejstálější jeví motivy dětství, životadárnosti lásky a vzdoru proti smrti. Zvláště trvalým znakem bylo ozvláštňování jazykové stránky básně neologismy a novými slovními vazbami, jakož i deformací ustálených slovních spojení. Toto jazykové hledačství bylo jedním z projevů obecnějšího úsilí tvůrčího subjektu o sebenalézání a sebeobnovu.

Experimentální tendence v jeho poezii vyústily v tvorbu vizuálních básní, jimž se věnoval od konce šedesátých let, vydal je však s mnohaletým zpožděním (Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje). Verše z let 1990-2005 shrnul ve sbírce Amortale, jejíž jazyk je opět bohatě metaforický, nasycený originálními kalambúry a zároveň podrobovaný intelektuální reflexy.

Psal i poezii pro děti. I její podoby vyvěraly z obdivu ke slovu a hrách s jeho významem. /Více o jeho literární tvorbě zde./

Byl i příležitostným hercem. Jako herec se podílel na filmu Náhodou je prima! (premiéra 1988, režie Radovan Urban). /Více o jeho

spolupráci s filmem a televizí zde./

V roce 1968 byl jedním ze zakladatelů a členem vedení Klubu angažovaných nestraníků, což pro něj na začátku normalizace znamenalo dočasný zákaz práce v divadle. Od května 1992 do jara 1994 byl předsedou Sdružení nezávislých spisovatelů K 89. Byl i příležitostným autorem Divadelních novin / zde /.

Poslední měsíce života strávil v nemocnici. O jeho úmrtí Divadelní noviny informoval Zdeněk Prokeš.

/ Pro i-DN z více zdrojů zpracoval hul /

[« zpět na začátek](#)